

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника Тичини Дмитра Михайловича на дисертаційне дослідження Чхеїдзе Гели Мурмановича на тему «Запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців в Україні », поданого до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми

Прискорення процесів європейської інтеграції України потребує впровадження у правоохоронну практику не лише сучасних форм і методів протидії злочинності, а й визнаних світовим співтовариством стандартів захисту прав і свобод людини. Реальні демократичні перетворення є невід'ємними від гуманізації соціальних відносин, адже людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

На розвиток українського суспільства початку XXI ст. впливають декілька груп чинників, зокрема наслідки демонтажу соціалістичної моделі розвитку країни (зростання соціальної незахищеності, втрата ціннісних орієнтирів, різке зниження рівня життя); складна соціально-політична ситуація (військові дії, покращення технічної оснащеності злочинців, зростання рівня нетерпимості, девальвація морально-правових цінностей); вплив тенденцій глобалізованого світу (аномізація суспільства на рівні глибинних параметрів існування та відтворення соціуму; посилення міграційних процесів та позицій транснаціональної організованої злочинності), що в комплексі створюють підґрунтя для виникнення нових типів кримінальних загроз для населення і, відповідно, сприяють його інтенсивній віктимізації.

Враховуючи, що економічні інтереси України, її вигідне географічне положення напряму пов'язані з участю в міжнародній ринковій системі, в культурних і наукових обмінах, які залучають до країни велику кількість іноземних громадян, вбачається, що забезпечення безпеки представників зарубіжних держав є дійовим засобом підвищення авторитету нашої країни в міжнародному співтоваристві.

Водночас, як вірно відзначає автор: «...активне включення України до процесів міждержавного переміщення людей. Ужиті правоохоронними та іншими державними органами заходи не дали можливості нейтралізувати основні дестабілізуючі фактори, що обумовлюють напруженість і подальше ускладнення безпекової ситуації в державі. Війна, а також інші соціальні чинники зумовили масштабний процес внутрішньої міграції. Станом на початок 2023 р. в Україні офіційно зареєстровано 4867106 внутрішньоопереміщених осіб, а за міжнародними оцінками кількість внутрішніх переселенців перевищує 7 мільйонів громадян. При цьому питання їх облаштування, зайнятості, вирішення соціально-побутових проблем належним чином не вирішені» (с. 14).

Таким чином, незважаючи на загальний підвищений інтерес до окремих аспектів, комплексне наукове опрацювання проблем запобігання та обмеження кримінальних правопорушень відносно іноземців в Україні шляхом аналізу складових кримінологічної характеристики, є новим напрямком досліджень, здатним внести практично-значущі елементи, доповнити та поширити знання у цій галузі. Актуальність дослідження зумовлена: по-перше, необхідністю розробки і впровадження альтернативних видів діяльності по соціальному контролю над злочинністю та девіктимізації жертв кримінальних правопорушень; по-друге, потребою теоретичного обґрунтування і створення концептуального підходу до забезпечення особистої і майнової безпеки іноземців в Україні в умовах воєнного стану; по-третє, істотною теоретичною і прикладною значущістю емпіричного аналізу, формування спеціальної техніки запобіжної роботи з іноземцями – жертвами кримінальних правопорушень, технологій соціальної підтримки жертв; по-четверте, необхідністю науково вивіреного обґрунтування пропозицій щодо коригування чинного законодавства України про правовий статус різних категорій іноземців, що в змозі реально сприяти підвищенню авторитету України на світовій арені.

Таким чином, тема дослідження видається актуальною в аспекті подальшого реформування й вдосконалення положень кримінального законодавства та практики його застосування, а проведене рецензування дисертації свідчить, що робота Г. М. Чхеїдзе присвячена проблемам, які є витребуваними сучасністю як у теоретичному значенні, так і в правозастосовній практиці.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій Г. М. Чхеїдзе відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

Робота виконана у Національній академії внутрішніх справ в рамках Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Національної економічної стратегії на період до 2030 року (постанова КМУ від 3 березня 2021 р. № 179), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 № 119/2021), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126); Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 рр. (постанова загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 р.), Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр. (наказ МВС України від 16 березня 2015 р. № 275), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 р. № 454), Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 рр. (рішення Вченої ради від 21 листопада 2020 р., протокол № 23).

Основні положення дисертації опубліковано в семи наукових працях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та міжнародних наукометричних баз, три статті – у збірниках тез наукових доповідей. Вони відображають наукову новизну обраної Г. М. Чхеїдзе теми.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Ціла низка результатів і висновків, які з них слідують були отримані вперше і мають достатній ступінь наукової новизни. Вперше на основі узагальнення оперативної, слідчої й судової практики запропоновано концептуальне бачення системи запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців, у контексті реалізації державної кримінологічної політики як інструмента забезпечення національної безпеки держави з виокремленням відомостей про стан і тенденції такої етнічної злочинності, детермінанти, кримінологічні ознаки особи-злочинця, організованих груп, віктимологічні характеристики жертви-іноземця, які впливають на вибір дієвих праксеологічних заходів запобігання на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному, індивідуально-профілактичному та віктимологічному рівнях в умовах чинного кримінального, кримінального процесуального й оперативно-розшукового законодавства.

Також надана характеристика (типологія та класифікація) жертв-іноземців (випадкова, недбала, довірлива, негативна) та осіб, які користуючись агресивно-насильницькою мотивацією вчиняють кримінальні правопорушення відносно них за характером взаємозв'язку «злочинець-жертва». Розроблено наукову концепцію віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців на спеціально-кримінологічному та індивідуально-профілактичному рівнях.

Результати дисертаційного дослідження опубліковані в фахових виданнях України, а також представлені у вигляді доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Публікації повністю відповідають предмету дослідження і вирішують завдання, що були поставлені в дисертації. Отримані висновки й результати автора з відповідної тематики були впроваджені в ряді профільних університетів і інститутів України. Таким чином дисертаційне дослідження Чхеїдзе Гели Мурмановича виконане на високому науково-методичному і методологічному рівнях.

Результати і положення дисертації, які виносяться на захист відповідають всім вимогам положення на здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та логічними, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків досліджень дисертаційної роботи Чхеїдзе Гели Мурмановича не викликають жодних зауважень. Вони логічно витікають з тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях авторки, зібраних матеріалах, їх аналізі та узагальненні. Подані пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України оформлені належним чином, мають важливе теоретичне та практичне значення. Висновки дисертаційної роботи логічно пов'язані із отриманими результатами, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Емпіричну базу дослідження становлять зведені дані вивчення 315 кримінальних проваджень, в яких потерпілими виступали іноземці, з усіх областей України; узагальнені результати опитувань 260 працівників Національної поліції України (140 слідчих та 120 оперуповноважених) у Дніпропетровській, Житомирській, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях) та 491 іноземця; аналітичні узагальнення МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Результати дослідження, що виносяться на захист, отримані завдяки всебічному використанню комплексного підходу, який передбачає поєднання низки різноманітних методів наукового пізнання – загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: *системний* – для структуризації роботи, кримінологічного аналізу предмету дослідження та запобігання як теоретико-практичної проблеми в межах усієї роботи, формуванні висновків й загальних кримінологічних оцінок; *історико-правовий* – у процесі розкриття імміграційної ситуації в країні та правової регламентації запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців та осіб без громадянства; *порівняльно-правовий (компаративістський)* – для виявлення особливостей запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно окремої категорії осіб в Україні та зарубіжних країнах, а також оцінки можливостей упровадження іноземного досвіду у вітчизняну правоохоронну практику; *статистичний та соціологічний методи* – сприяли вивченню кількісно-якісних показників (вивчення кримінальних проваджень, статистичної інформації, вироків суду, опитування, інтерв'ювання респондентів) – для опрацювання емпіричної бази дослідження; *психологічні методи* (опитування, тестування, експерименти) надали змогу виявити особливості особи-злочинця та жертви-іноземця; *моделювання* – при формулюванні концептуального бачення напрямів загальносоціального запобігання, розробці спеціально-кримінологічних, індивідуально-профілактичних та віктимологічних заходів запобігання, а також пропозицій щодо удосконалення такої діяльності й практики її застосування.

Методологічні підвалини таких досліджень, як аргументується у роботі, мають передбачати раціональне поєднання емпіричних та теоретичних методів. Адже перші є ефективними знаряддями отримання й підтвердження лише фактичної інформації (тобто такої, що пов'язана з конкретними віктимологічними ситуаціями, міграційними процесами тощо). Для обґрунтування ж загальних положень чи висновків доцільно застосовувати інструментарій теоретико-критичного аналізу, що базується на закономірних принципах побудови аргументаційних процедур. Тим самим забезпечуватиметься принциповий характер таких висновків, який неможливо обґрунтувати виключно емпіричними спостереженнями окремих явищ чи шляхом статистичних досліджень.

Проведене дослідження дозволило авторові вирішити низку теоретичних та практичних проблем запобігання кримінальним правопорушенням відносно іноземців на основі наданої кримінологічної характеристики.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Сформульовані і аргументовані у дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі можуть бути використані в: *законотворчій діяльності* – при вдосконаленні законодавства з питань внутрішньої та зовнішньої міграційної політики, адаптації іммігрантів в Україні, а також запобігання вчиненню відносно них правопорушень; *діяльності правоохоронних органів* – при розробленні й удосконаленні відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів, підготовці методичних рекомендацій з питань запобігання, виявлення та припинення кримінальних правопорушень відносно іноземців та осіб без громадянства (акт Головного управління Національної поліції в Миколаївській області від 29.06.2022 р. № 546/05/24); *освітньому процесі та науково-дослідній роботі* – під час підготовки лекцій, навчальних і практичних посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з кримінології, кримінального права, кримінального процесуального права, оперативно-розшукової діяльності, а також при проведенні різних видів занять із відповідних дисциплін у процесі підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації працівників органів поліції (акт Національної академії внутрішніх справ від 18.05.2023 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота Гели Мурмановича Чхеїдзе викладена українською мовою на 251 сторінці. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та положенню про присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з анотацій, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (294 найменування на 29 сторінках) та п'яти додатків (9 сторінок).

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати

представленого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами. У вступі визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено актуальність вибраної теми, зазначені особисті внески дисертанта та інформацію про апробацію дисертації на профільних заходах.

У розділі 1 «Теоретико-правові засади запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців» проведена систематизація наукових досліджень дозволила авторові наголосити, що іноземці – специфічний об'єкт кримінологічних досліджень.

Аналіз нормативно-правової бази та спеціалізованої літератури, дозволив визначити іноземців – осіб, які не перебувають у громадянстві даної держави і мають докази своєї приналежності до громадянства іншої держави. На відміну від іноземних громадян, у осіб без громадянства правовий статус один: він визначається країною, на території якої перебуває ця особа. Апатриди мають правовий зв'язок тільки з тією державою, на території якої на даний момент проживають. Відповідно держава самостійно і практично в повному обсязі визначає їх правовий статус до того часу, поки особа без громадянства не вступить у громадянство будь-якої з держав або не змінить країну свого проживання

Надана порівняльно-правова характеристика запобігання вчиненню кримінальних правопорушень відносно іноземців в західноєвропейських країнах, США, країнах пострадянського простору дозволила запропонувати шляхи імплементації кращих зарубіжних практик за напрямками: прийняття державних цільових програм запобігання насильству, допомоги жертвам тощо; розроблення алгоритмів оптимальної поведінки особи в криміногенних ситуаціях (спеціальний тренінг); підвищення рівня захищеності іноземців, які виконують функції, пов'язані з ризиком злочинних посягань; захист та реабілітація жертв кримінальних правопорушень. Також, окреслені шляхи запровадження у практику запобігання кримінальним правопорушенням розробленої на основі зарубіжного досвіду методики виявлення потенційних жертв-іноземців та прогнозування індивідуальної поведінки осіб з підвищеною віктимністю з відповідними їм програмами профілактичних, інформаційно-аналітичних та інших заходів віктимологічного характеру.

У розділі 2 «Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, що вчиняються відносно іноземців в Україні» проведений аналіз показників офіційної статистики (дані за 2014–2023 рр.) дозволив наголосити, що в умовах воєнних дій Україна зіткнулася із масовими переміщеннями населення (міграційні процеси радянського періоду – повернення репресованих і депортованих народів на історичну батьківщину; біженці; громадяни, виїжджаючі у більш розвинуті країни; іноземці, які прибувають в Україну на тимчасове чи постійне проживання; транзитні мігранти; нелегальні мігранти; вимушені внутрішні державні та міждержавні переселенці від агресивної військової політики російської федерації) у зв'язку з чим розроблені напрями удосконалення системи забезпечення кримінологічної безпеки на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному, індивідуально-профілактичному та віктимологічному рівнях, у тому числі з урахуванням

ситуації воєнного стану в цілому по країні та в розрізі окремих регіонів (в тому числі деокупованих).

Визначені основні детермінанти, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень відносно іноземців та діяльності організованих груп і злочинних організацій, які сформовані на етнічній основі: урбанізація, міграція, глобалізація, маргіналізація, а також соціальні напруженості. На основі чого, запропонований кримінологічний інструментарій віктимологічного моніторингу як спеціально організованого систематичного спостереження за станом віктимізації суспільства і соціальних груп, рівнем віктимності, ефективністю застосування заходів віктимологічного запобігання з метою їх оцінки, підвищення ефективності соціально-правового контролю злочинності та віктимологічного прогнозування кримінологічної ситуації; прийняття спеціальних програм віктимологічного прогнозування рівня віктимізації населення, а також, з урахуванням досвіду інших країн, заснування Фонду відшкодування шкоди потерпілим від кримінальних правопорушень з визначенням альтернативних джерел його фінансування.

Запропоновано типологію правопорушників, які причетні до вчинення кримінальних правопорушень відносно іноземців: насильницький (негативне ставлення до людини, її невід'ємних прав і свобод на життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність; особа повністю розуміє суспільну небезпеку своєї поведінки, проте через безкарність, «вседозволеність» вчиняє злочини, подаючи приклад іншим власною поведінкою); корисливий (негативна мотивація, що проявляється у злочинних намірах і діях заради матеріальної наживи, збагачення).

Встановлено, що віктимізація характеризує процес та кінцевий результат перетворення особи на потенційну жертву в певній віктимологічній ситуації, зокрема: особистісно-формуюча (система факторів, умов, обставин, що мають вирішальний вплив на формування в потенційної жертви якостей підвищеної віктимності); передкримінальна (система обставин, що передують кримінальному правопорушенню); віктимогенна (безпосереднє вчинення кримінального правопорушення і заподіяння шкоди); посткримінальна (поведінка жертви після кримінального правопорушення та обставини, що впливають на її перебіг). Віктимна поведінка як зовнішня форма вияву віктимності іноземця складається під впливом низки об'єктивних і суб'єктивних чинників (вербальних і невербальних), що в певній ситуації взаємодії зі злочинцем сприяють перетворенню його на жертву злочинного посягання. Надмірна довірливість іноземців до незнайомих осіб, легковажне ставлення до заходів безпеки, та як наслідок закономірний вибір їх як об'єктів посягання.

Розділ 3 «Заходи запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців в Україні» присвячений особливостям запобігання таким кримінальним правопорушенням.

У роботі представлено цільову програму захисту жертв від кримінальних правопорушень як комплексу загальносоціальних (економічні, правові, ідеологічні, організаційно-управлінські, культурно-виховні, науково-освітні, інформаційні, технічні), спеціально-кримінологічних, індивідуально-

профілактичних та віктимологічних заходів, що спрямовані на моніторинг і прогнозування криміногенної ситуації в розрізі держави та окремих регіонів; виявлення та усунення детермінантів, які сприяють учиненню кримінальних правопорушень; формування в населення стійких антикримінальних установок; налагодження ефективної взаємодії органів державної влади, правоохоронних інституцій, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та населення щодо викриття осіб (злочинних угруповань), які вчиняють кримінальні правопорушення відносно певної групи осіб на основі багаторічної національної практики та кращого зарубіжного досвіду.

Розроблено напрями запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців на спеціально-кримінологічному та індивідуально-профілактичному рівнях, які включають в себе: організаційний (підготовка кадрів, які спеціалізуються на роботі з жертвами злочинних посягань; розроблення певних, більш ефективних форм взаємодії з населенням та використання його запобіжних можливостей; забезпечення окремих категорій осіб з підвищеною віктимністю засобами захисту та спеціальною технікою тощо); інформаційний (оперативне надходження віктимологічної інформації та пошук її додаткових джерел); прогностично-аналітичний (побудова імітаційних моделей, віктимолого-криміногенних ситуацій); теоретико-методичний (використання запобіжних можливостей потенційних потерпілих від кримінальних правопорушень, облік усіх обставин, ситуацій, що складаються, модернізація апробованих і розроблених нових тактичних прийомів, методичних схем запобігання кримінальним правопорушенням) напрями.

Запропоновано концептуальне бачення системно-функціонального підходу до реалізації праксеологічних заходів віктимологічного запобігання, що включає в себе підготовчий (виявлення віктимних осіб, урахування мотивів, цілей та спрямованості їх поведінки, особистісних характеристик, а також віктимологічних факторів і ситуацій, що обумовлюють вчинення щодо них злочинів), основний (розроблення та застосування комплексу заходів впливу на таких осіб, їх оточення, чинники віктимності) і завершальний (запобігання рецидиву віктимізації) етапи.

Загалом, у дисертації на основі узагальнення оперативної, слідчої й судової практики запропоновано концептуальне бачення системи запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців, у контексті реалізації державної кримінологічної політики як інструмента забезпечення національної безпеки держави з виокремленням відомостей про стан і тенденції такої етнічної злочинності, детермінанти, кримінологічні ознаки особи-злочинця, організованих груп, віктимологічні характеристики жертви-іноземця, які впливають на вибір дієвих праксеологічних заходів запобігання на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному, індивідуально-профілактичному та віктимологічному рівнях в умовах чинного кримінального, кримінального процесуального й оперативно-розшукового законодавства.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Отримані результати дисертаційного дослідження Чхеїдзе Гелою Мурмановичем щодо запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців в Україні рекомендуються для використання у діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідних розробках установ й організацій, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень по даному напрямку.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу Г. М. Чхеїдзе, необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. Іноземці – специфічний об'єкт для кримінологічних досліджень. Вони рідше, ніж громадяни країни перебування вчиняють протиправні дії, однак, частіше стають жертвами злочинного посягання. Звідси, саме віктимологічний напрям впливу на злочинність повинен слугувати основою концепції забезпечення особистої і майнової безпеки іноземців, стрижнем запобігання протиправним діянням відносно них (процесів віктимності та віктимзації).

2. Розв'язання та ведення агресивної війни на території країни зумовлює розвиток феномену «конкуруючої віктимності». Зниження такої віктимності, таким чином, варто розглядати і як один з важливих аспектів нейтралізації (послаблення дії) детермінант кримінальних правопорушень відносно іноземців.

Враховуючи викладені обставини, в роботі бажано було б приділити певну увагу і цим питанням на рівні постановки наукової задачі.

3. Потребує уточнення думка автора про те, що метою девіктимізації як основного методу віктимологічного запобігання є повноцінна ресоціалізація потерпілих іноземців (с. 54, 185 дисертації). Семантика терміну «ресоціалізація» і пов'язаних з нею процесів відображає перш за все наявність певного соціально-деформованого (з антисупільними рисами) об'єкта керованого впливу. У зв'язку з цим, як відомо, ресоціалізація розглядається серед цілей та змістовного компонента кримінально-виконавчої діяльності. Навряд чи є достатньо підстав для твердження про наявність у жертв-іноземців кримінальних правопорушень (принаймні у більшості з них) саме антисупільних рис, що мають віктимогенне (а так само безпосереднє криміногенне) значення і корегування яких може бути описане терміном «ресоціалізація».

Висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити автора до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Гели Мурмановича Чхеїдзе є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертаційна робота **Чхеїдзе Гели Мурмановича на тему «Запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців в Україні»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем кримінологічних задач запобігання кримінальним правопорушенням в умовах чинного законодавства й реформування органів сектору безпеки.

2. Дисертація **Чхеїдзе Гели Мурмановича на тему «Запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються відносно іноземців в Україні»** за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – **Чхеїдзе Гела Мурманович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».**

**Провідний науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник**

Дмитро ТИЧИНА
